

UNDERVISNINGSMATERIAL 2

Den mänskliga kostnaden för Fästning Europa Migranter och flyktingars mänskliga rättigheter kränks vid Europas gränser Amnesty International

Varje år försöker tusentals migranter ta sig till Europa. Vissa drivs av behovet av att fly från ständig fattigdom, andra söker en fristad från våld och förföljelse. Deras färd är farofylld. Minst 23 000 beräknas ha mist livet i sina försök att ta sig till Europa sedan år 2000¹. Och de som klarar resan fram till Europeiska unionens gräns upptäcker att säkerheten ändå inte är inom räckhåll.

EU och dess medlemsstater har byggt en alltmer ogenomtränglig fästning för att hålla irreguljära migranter borta – oavsett vilka skäl de har, utan hänsyn till de desperata åtgärder som många är beredda att göra för att nå unionens kuster. I syfte att "försvara" sina gränser har EU bekostat sofistikerade övervakningssystem, gett ekonomiskt stöd till medlemsstater med yttre unionsgräns (t.ex. Bulgarien och Grekland) för att befästa sina gränser samt inrättat en byrå för samordning av ett alleuropeiskt team med gränsvakter som patrullerar unionens gränser.

Enskilda medlemsstater vidtar själva drastiska åtgärder för att stoppa irreguljära ankommande. Migranter och flyktingar utvisas olagligen från Bulgarien, Grekland och Spanien, utan tillgång till asylförfaranden och ofta på sätt som utsätter dem för stor fara. De behandlas illa av gränsvakter och kustbevakning. Dessutom hotar vissa medlemsstater med långa frihetsberövanden för att avskräcka dem som funderar på att komma till Europa².

En flykting är en person som har flytt från sitt eget land på grund av en välgrundad rädsla för förföljelse och för att myndigheterna i landet inte kan eller inte vill skydda personen i fråga. **Asylförfaranden** är avsedda att fastställa om en person uppfyller den rättsliga definitionen av en flykting. När ett land beviljar en person flyktingstatus får denne **internationellt skydd** som substitut för ursprungslandets skydd.

En **asylsökande** är en person som har flytt sitt land för att söka skydd men som fortfarande inte beviljats flyktingstatus. Under tiden asylansökan granskas får den asylsökande inte tvingas återvända till sitt ursprungsland.

EU:s åtgärder stannar inte vid själva gränserna utan fortsätter långt in i grannländerna. EU och dess medlemsstater har försökt skapa en buffertzona genom att sluta samarbetsavtal med grannländer för att hjälpa dem att stoppa irreguljär migration till Europa. De har finansierat mottagnings- och förvarsenheter för migranter och flyktingar i länder där det finns allvarliga farhågor om tillgången till asylförfaranden för personer i förvar, t.ex. Turkiet och Ukraina³. De har ingått återtagandeavtal med ursprungs- och transitländer, vilket gör det lättare att skicka tillbaka dem som tagit sig ända till Europa.

Myter

Vissa i EU och i medierna har försökt rättfärdiga en allt strängare migrationspolitik med att Europa måste hantera mer än sin beskärda del av flyktingar och migranter. Man hör även ofta argumentet att de allra flesta som anländer irreguljärt till Europa är ekonomiska migranter.

Fakta

De flesta av världens flyktingar lämnar inte sin ursprungsort. I slutet av 2013 var de länder där de flesta flyktingar uppehöll sig följande: Pakistan, Iran, Libanon, Jordanien, Turkiet, Kenya, Tchad, Etiopien, Kina och USA⁴.

Sedan den syrisk krisen började har över 2,8 miljoner syrier flytt sina hem och mer än hälften av dem var barn⁵. Bara 96 000 hade i slutet av april 2014 nått Europa på jakt efter skydd⁶. 2013 kom 48 % av alla irreguljära ankommande och 63 % av alla dem som färdades irreguljärt över havet från Syrien, Eritrea, Afghanistan och Somalia, konfliktfyllda länder med utbredda kränkningar av de mänskliga rättigheterna⁷. Majoriteten av de flyende från dessa länder flyr helt klart från utbrett våld och förföljelser och är enligt prima facie-bevisning i behov av internationellt skydd.

Dessa åtgärder, vilkas effektivitet när det gäller att hindra irreguljär migration till Europa i bästa fall är tveksam, orsakar mänskligt lidande och kostar människoliv⁸. Samtidigt som de säkrare rutterna till EU skärs av med stängsel, ökad övervakning och utstationering av fler och fler säkerhetsstyrkor, tvingas människor välja allt farligare vägar, ibland med tragiska konsekvenser. Kvinnor, män och barn drunknar till havs eller kvävs i lastbilar. De utsätts för våld vid unionsgränserna och nekas rätten till asyl. De som försöker ta sig till EU fastnar i länder som Libyen, Marocko, Ukraina eller Turkiet, där deras rättigheter äventyras. I dessa länder kan de drabbas av svår fattigdom utan tillgång till sociala och ekonomiska rättigheter, eller utsättas för våld och även tortyr⁹.

Det är summan av denna politik och dessa åtgärder i, vid och utanför EU:s gränser som denna rapport hänvisar till som Fästning Europa.

Fullständig rapport: [The Human Cost of Fortress Europe](#) (hämtad den 7 maj 2015)

¹ Uppskattningen gjord med uppgifter sammanställda av journalister inom ramen för projektet The Migrants Files, som finns tillgänglig här: <http://www.journalismfund.eu/migrants-files> (accessed 7 May 2015).

² Långvarigt och urskillningslöst frihetsberövande under eländiga förhållanden utgör exempelvis en viktig del i Greklands politik för migrationskontroll. Mer information om frihetsberövande av migranter och asylsökande i Grekland finns i Amnesty Internationals Frontier Europe: Human rights abuses on Greece's border with Turkey (juli 2013). Den 20 mars 2014 offentliggjorde grekiska statens rättsliga råd ett yttrande som möjliggör frihetsberövande av migranter på obestämd tid (yttrande nr 44/2014). Yttrandet, som senare antogs av ministern för allmän ordning och medborgarskydd genom ett ministerbeslut, innebär att om den kvarhållne inte kan skickas tillbaka till följd av vägran att samarbeta med de grekiska myndigheterna inom 18 månader (längsta tillåtna period för förvar för avlägsnande enligt unionslagstiftningen) ska kvarhållandet kunna förlängas utöver 18 månader. Detta strider klart mot återvändandedirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/115/EG av den 16 december 2008 om gemensamma normer och förfaranden för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna) och utgör en överträdelse av Greklands internationella skyldigheter på området för mänskliga rättigheter.

³ Se exempelvis jesuiternas flyktingtjänsts No Other Option: Testimonies from Asylum Seekers Living in the Ukraine (juni 2011), Europeiska rådet för flyktingar och fördrivnas Detention of Migrants in Ukraine' (oktober 2010) och projektdossiern för inrättande och avlägsnande av förvarsanläggningar i Turkiet, som finns tillgänglig [här](#) (hämtad den 20 juni 2014). För mer information om villkoren för kvarhållna i Turkiet, se avsnittet Trapped in Transit. För Ukraina, se FN:s flyktingkommissaries Ukraine as a country of asylum: Observations on the situation of asylum-seekers and refugees in Ukraine, juli 2013.

EUROPEISKA HISTORIENS HUS

⁴ UNHCR, Global Trends 2013, 20 juni 2014.

⁵ FN:s regionala åtgärdsplan för flyktingar från Syrien, tillgänglig [här](#) (hämtad den 7 maj 2015).

⁶ E-postkorrespondens med FN:s flyktingkommissarie (20 maj 2014).

⁷ Frontex årliga riskanalys 2014, 14 maj 2014.

⁸ Enligt Frontex årliga riskanalys 2014 ökade antalet människor som anlände till Europa med nästan 50 % 2013 jämfört med 2012.

⁹ Se Amnesty Internationals publikationer: "If an African dies here, no one cares" – abuses of migrants and refugees in detention in Libya' (december 2013); Scapegoats of Fear: Rights of Refugees, Asylum-Seekers and Migrants Abused in Libya (juni 2013); Seeking Safety, Finding Fear: Refugees, Asylum seekers and migrants in Libya and Malta (december 2010); SOS Europe: Human Rights and Migration Control (juni 2012); Frontier Europe: Human Rights abuses on Greece's border with Turkey (juli 2013); An International Failure: the Syrian Refugee Crisis (december 2013); Refugees in Bulgaria trapped in substandard conditions (december 2013). Se även: Ukraine as a country of asylum. Observations on the situation of asylum-seekers and refugees in Ukraine (juli 2013) och Raphi R. Rechitsky, Refugee Migration to Ukraine and the Geopolitics Of Control At Europe's Eastern Borders, 1 april 2013, Fahamu Refugee Legal Aid Newsletter.